

Uddannelse går i arv

Hver anden ung går i fars eller mors fodspor

Knap hver anden 30-årige har en uddannelse, der er på samme niveau som mors eller fars uddannelse. Især de erhvervsfaglige uddannelser går i arv. Mere end 70 pct. af de unge, der er faglærte i dag, er gået i forældrenes faglærte fodspor. Og hver femte faglærte er endda uddannet inden for samme fagområde som en af forældrene. Kun 30 pct. af de faglærte unge har forældre, der ikke selv er faglærte. Vi ved, at fremtidens arbejdsmarked kalder på faglært arbejdskraft. Derfor er god vejledning i folkeskolen helt essentielt.

af chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl**

3. januar 2017

Analysens hovedkonklusioner

- Hver anden ung har samme uddannelsesniveau (fx faglært, KVU, MVU, LVU) som mindst én af deres forældre.
- Især blandt de faglærte unge trækker fars eller mors uddannelsesvej tydelige spor. Mere end 7 ud af 10 af de 30-årige med en faglært uddannelse har selv mindst én forælder, der er faglært.
- 64 pct. af de unge, der kun har en grundskoleuddannelse, har mindst én forælder, der også kun har en grundskoleuddannelse.
- Den stærke sociale arv i uddannelse vidner om, at studie- og erhvervsvejledning allerede fra folkeskolen er utrolig vigtig. Hvis vi skal have flere til at vælge en faglært uddannelse, er bedre vejledningsmuligheder et godt sted at starte.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationschef

Mikkel Harboe

Tlf. 33 55 77 28

Mobil 28 36 87 50

mh@ae.dk

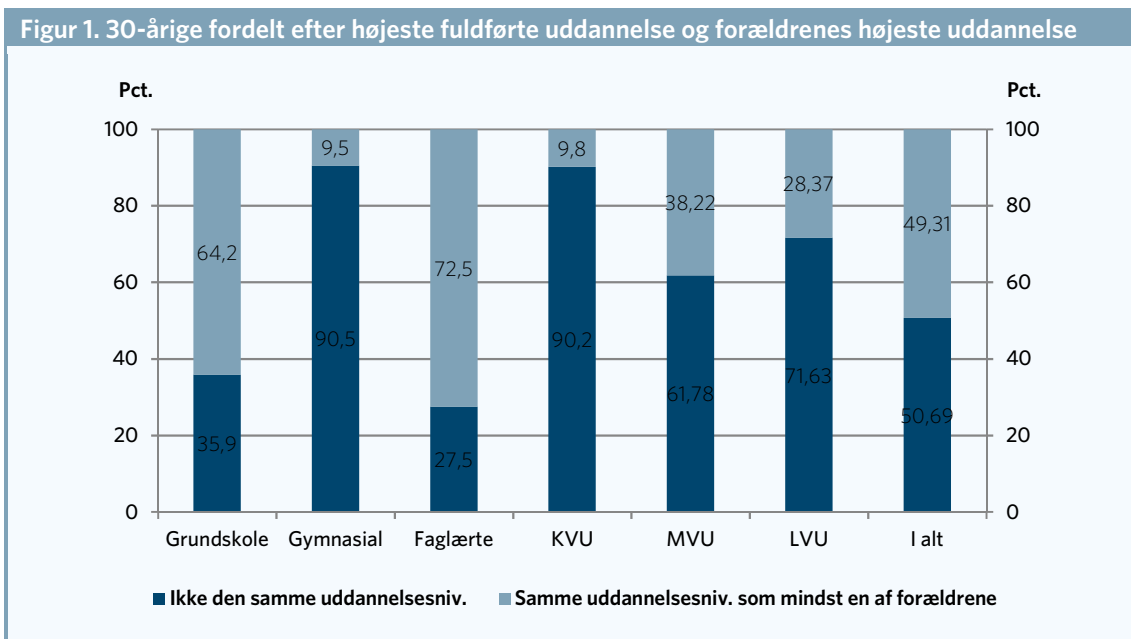
Over 70 pct. af faglærte unge kommer fra et faglært hjem

AE har undersøgt sammenhængen mellem børns og forældres uddannelsesniveau. Konkret har vi kigget på de unge, der var 30 år den 1. januar 2015. Her er det lige omkring hver anden, der har samme uddannelsesniveau som mindst en af forældrene. Med uddannelsesniveaut menes grundskole, gymnasial, faglært eller en videregående uddannelse (som højeste fuldførte uddannelse).

Især blandt faglærte trækker fars eller mors uddannelsesvej sine tydelige spor. Som figur 1 viser, har mere end 7 ud af 10 af de 30-årige med en faglært uddannelse også mindst én forælder, der er faglært. Blot 3 ud af 10 af de faglærte 30-årige kommer fra et hjem, hvor begge forældre har en anden uddannelsesbaggrund.

Af de 30-årige, der kun har en grundskoleuddannelse, er der også relativt mange, hvor også mindst en af forældrene også kun har en grundskoleuddannelse. Det gælder 64 procent.

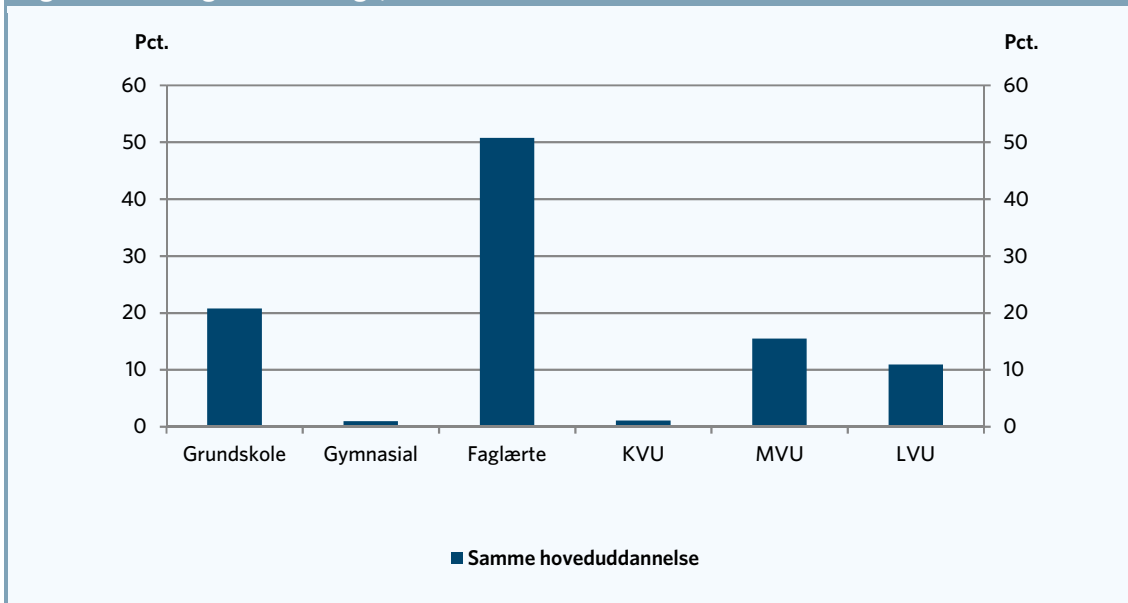
På de videregående uddannelser er der færre unge, der har samme uddannelsesniveau som forældrene. Blandt professionsbachelorere (MVU) er det knap 40 procent, der har forældre med samme uddannelsesbaggrund, mens det blandt akademikere er godt 28 procent.

Anm.: Figuren viser, 30-årige pr. 1. januar 2015 fordelt på eget uddannelsesniveau og forældrenes uddannelsesniveau. Personer i gang med en uddannelse er udeladt, og alle med uoplyst uddannelse er udeladt. MVU dækker professionsbachelorere. Universitetsbachelorere er ikke medtaget. Kilde: AE pba. DST-registerdata

Ser vi kun på de unge, som har samme uddannelsesbaggrund som mindst én af deres forældre, får vi billedet i figur 2. I alt har lidt over 17.000 30-årige samme uddannelsesniveau som mindst én af forældrene. Mere end hver anden af dem med samme uddannelsesniveau er faglærte. Hver femte har ingen erhvervskompetencegivende uddannelse, dvs. de har kun en grundskoleuddannelse eller gymnasial uddannelse, mens ca. 27 procent har en videregående uddannelse. Af de unge, der har samme uddannelsesniveau som deres forældre, er der flest, som er gået direkte forældrenes faglærte fodspor.

Figur 2. Fordeling af de 30-årige, der har samme uddannelse som mindst en af forældrene

Anm.: Figuren viser de 30-årige, der pr. 1. januar 2015 har samme uddannelsesniveau som mindst en af forældrene, fordelt på eget uddannelsesniveau. Personer i gang med en uddannelse er udeladt, og alle med uoplyst uddannelse er udeladt.
 Kilde: AE pba. DST-registerdata

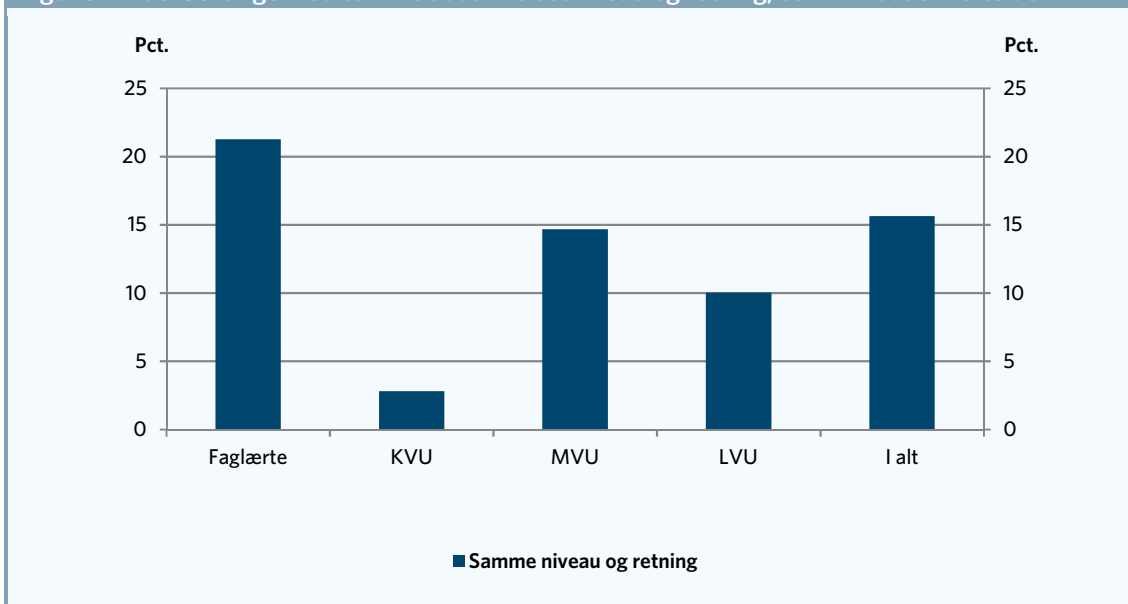
Mange har også samme uddannelsesretning som forældrene

Foruden at se på, i hvor høj grad de unge har samme uddannelsesniveau som deres forældre, har vi også set på, i hvor høj grad de unge har samme uddannelsesretning. En uddannelsesretning inden for de faglærte uddannelser kunne fx være byggeriområdet eller transport- og logistikområdet. Inden for de korte, mellemlange eller lange videregående uddannelser kunne en retning fx være en samfundsfaglig retning, en teknisk retning eller en sundhedsfaglig retning. Se eksempler på uddannelsesretninger i boks 1.

Blandt de 30-årige med en erhvervskompetencegivende uddannelse er det undersøgt, hvor mange der - udover at have samme uddannelsesniveau som mindst én af forældrene - også har samme uddannelsesretning som mindst én af forældrene.

Igen står de faglærte unge frem som dem, der i størst grad følger i fars eller mors fodspor. Cirka hver femte faglærte har ikke bare samme uddannelsesniveau, dvs. er faglært, som mindst en af forældrene, man har også samme uddannelsesretning. Det er en noget større andel end blandt fx bachelorer (MVU), hvor det er 15 procent, der både har samme uddannelsesniveau- og retning som mindst en af forældrene. Andelen blandt faglærte er dobbelt så høj som blandt akademikere (10 pct.).

Figur 3. Andel 30-årige med samme uddannelsesniveau og retning, som mindst en forælder

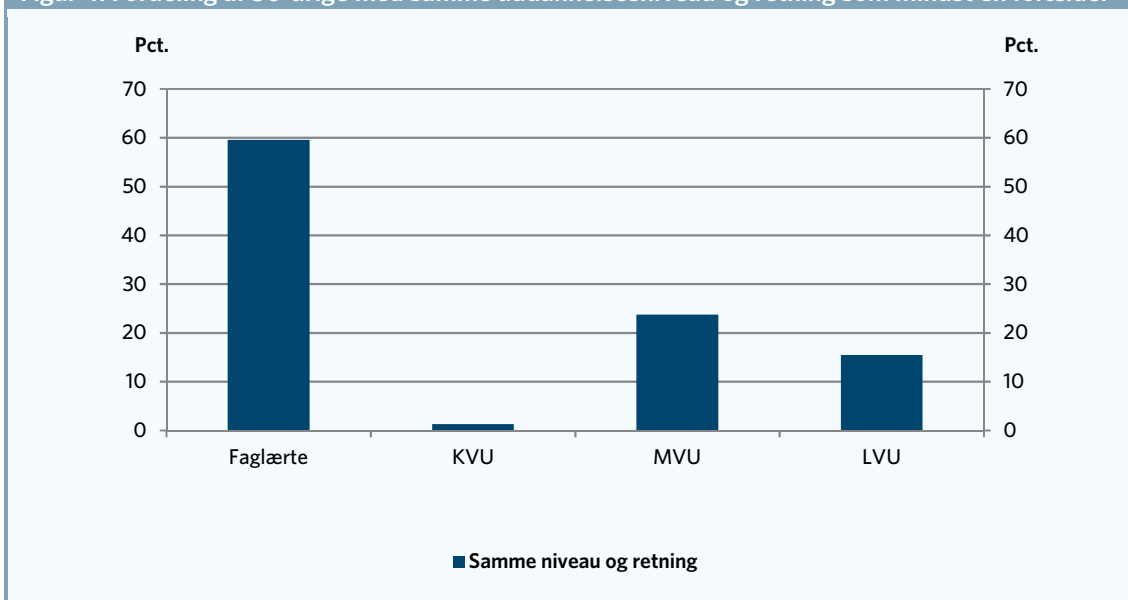

Anm.: Figuren viser, 30-årige pr. 1. januar 2015 fordelt på eget uddannelsesniveau og retning i forhold til forældrenes uddannelsesniveau og retning. Personer i gang med en uddannelse er udeladt, og alle med uoplyst uddannelse er udeladt. Er kun opgjort blandt unge med en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Kilde: AE pba. DST-registerdata

Ser vi udelukkende på de 30-årige, der har samme uddannelsesniveau og retning som mindst én forælder, får vi billedet i figur 4. Det ses, at 60 pct. af dem, der har både samme uddannelsesniveau og retning som mindst én forælder, er unge med en faglært uddannelse. Ca. 24 procent har en bacheloruddannelse, og 15 procent har en akademisk uddannelse, og under 2 procent har en erhvervsakademi-uddannelse (KUV).

Figur 4. Fordeling af 30-årige med samme uddannelsesniveau og retning som mindst én forælder

Anm.: Figuren viser de 30-årige, der pr. 1. januar 2015 har samme uddannelsesniveau- og retning som mindst en af forældrene, fordelt på eget uddannelsesniveau. Personer i gang med en uddannelse er udeladt, og alle med uoplyst uddannelse er udeladt.

Kilde: AE pba. DST-registerdata.

Vejledning er afgørende

Analysen viser, at unges uddannelsesvalg i høj grad er påvirket forældrenes uddannelsesvej. Hver anden ung får samme uddannelsesniveau som mor eller far, og 15 procent – eller hver syvende – får endda samme uddannelsesniveau og retning som mindst en af forældrene.

Arbejdsmarkedet får de kommende år brug for flere personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Især kommer vi til at mangle faglærte og personer med en kort- eller mellemlang videregående uddannelse. Det er naturligt, at man lader sig inspirere af sine forældrenes uddannelsesvalg. Men når vi ved, at vi kommer til at mangle op imod 70.000 faglærte, og når vi samtidig kan se, at kun ca. 30 pct. af de 30-årige med en faglært uddannelse har taget en anden vej end forældrene, vidner det om, at studie- og erhvervsvejledningen er utrolig vigtigt.

Det kan være svært som ung at navigere i det store udbud af uddannelser, der er i dag. For nyligt offentliggjorde Google listen med de mest googledede spørgsmål blandt danskerne i 2016. På en 8. plads er spørgsmålet "Hvad skal jeg være?".

En undersøgelse fra Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet viste sidste år, at især de middelgode elever med karakterer mellem 4 og 8 er meget i tvivl, og hver fjerde opfatter valget som "et stort pres". Undersøgelsen viste samtidig, at eleverne har langt større kendskab til de gymnasiale uddannelser end erhvervsuddannelserne.

Desværre har man ved den seneste vejledningslov skåret ned på den individuelle vejledning i folkeskolens 8. og 9. klasser. I dag er det kun dem, der vurderes ikke-uddannelsesparat, som kan få individuel vejledning. Det er dybt problematisk, da mange unge – også de uddannelsesparate – er i tvivl om, hvad de skal vælge.

Fremtidens arbejdsmarked har brug for en mere veluddannet arbejdsstyrke, end der ser ud til at komme, og især faglærte kommer vi i underskud af. Hvis vi skal have flere til vælge erhvervsskolen, er det afgørende, at flere unge får øjnene op for, at mors og fars fodspor ikke nødvendigvis er den vej, de selv skal gå. Vi bør derfor sætte kræfterne ind på at sikre god vejledning i folkeskolen – i stedet for at skære den væk.

Boks 1. Sådan har vi gjort

Alle 30-årige 1. januar 2015 er undersøgt i forhold til deres højeste fuldførte uddannelse set i forhold til forældrenes højeste fuldførte uddannelse. Alle 30-årige med uoplyst uddannelse og alle forældre med uoplyst uddannelse er udeladt. Ligeledes er alle, der er i gang med en uddannelse udeladt.

Vi har også set bort fra 30-årige med en universitetsbachelor alene, idet man først fra 1990'erne begyndte at indfase todelte kandidatuddannelser. Således vil der ikke være nogle eller kun meget få i forældregenerationen med en universitetsbachelor.

I analysen er det dels undersøgt, om de 30-årige har den samme uddannelse målt på niveauet som mindst én af forældrene, dels om den 30-årige har samme uddannelsesretning som mindst en af deres forældre.

Niveauet er undersøgt i forhold til:

- Grundskole
- Gymnasial
- Faglært
- KVVU (erhvervsakademiuddannelser)
- MVU (professionsbachelor)
- LVU (herunder skelnet mellem kandidater og ph.d.)

Retningerne er undersøgt inden for de undergrupperne, som afhænger af niveauet. Inden for det faglærte niveau kunne det fx være byggeriområdet, oplevelsesområdet, mv.

Se retninger inden for de forskellige uddannelsesniveauer her:

Faglærte

Omsorg, sundhed og pædagogik
Kontor, handel og forretningsservice
Fødevarer mv.
Jordbrug og natur
Oplevelsesområdet
Byggeriområdet
Teknologiområdet, strøm og elektronik mv.
Teknologiområdet, grafisk teknik og medieproduktion
Teknologiområdet, cykel-, auto- og skibsmekanik mv.
Teknologiområdet, maskinteknik og produktion
Teknik- og industriuddannelser i øvrigt
Transport og logistikområdet
Andre erhvervsfaglige uddannelser

KVU

Pædagogisk
Medier og kommunikation
Humanistisk og teologisk
Kunstnerisk
Samfundsfaglig, Økonomisk-Merkantil
Teknisk
Fødevarer, bio- og laboratorieteknik
Jordbrug, natur og miljø
Maritimt
Sundhedsfaglig
Politi og forsvar mv.

MVU

Pædagogisk
Medier og kommunikation
Humanistisk og teologisk
Kunstnerisk
Samfundsfaglig, Økonomisk-Merkantil
Samfundsvidenskab
Teknisk
Teknisk videnskab
Fødevarer, Bio- og laboratorieteknik
Jordbrug, natur og miljø
Maritimt
Sundhedsfaglig
Politi og forsvar mv.

LVU

Pædagogisk
Humanistisk og teologisk
Kunstnerisk
Naturvidenskab
Samfundsvidenskab
Teknisk videnskab
Fødevarer, Bio- og laboratorieteknik
Jordbrug, natur og miljø
Sundhedsvidenskab
Politi og forsvar mv.